

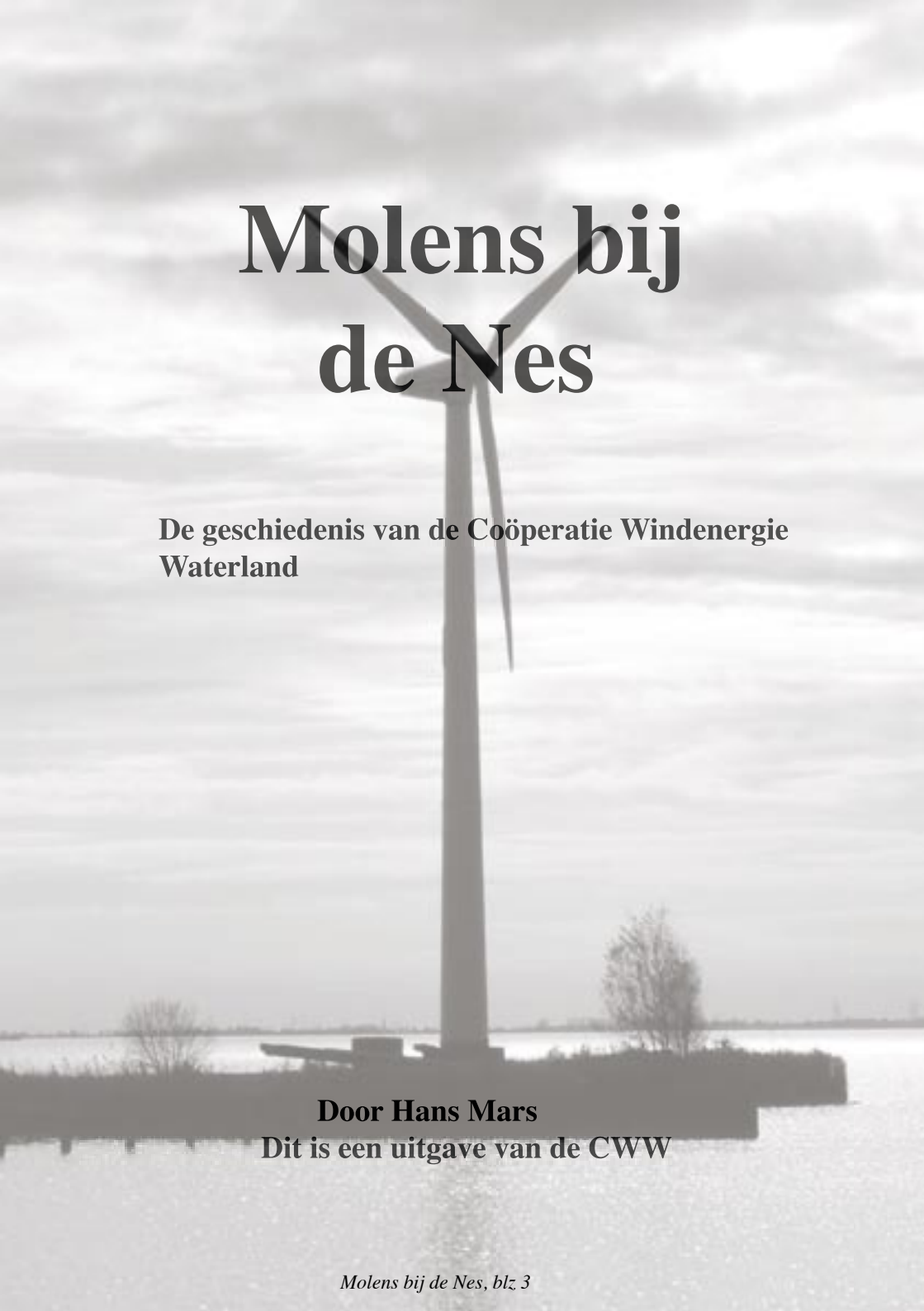

Molens bij de Nes

**De geschiedenis van de Coöperatie Windenergie
Waterland**

Hans Mars

A large, modern wind turbine stands in a body of water, its reflection visible below. The sky is filled with soft, white clouds. The turbine's three blades are visible, and its tower is a solid, dark vertical structure. The water is calm, and the overall scene is serene and atmospheric.

Molens bij de Nes

**De geschiedenis van de Coöperatie Windenergie
Waterland**

Door Hans Mars
Dit is een uitgave van de CWW

Foto's:

Ewoud Hooijberg, Harry van den Hooren,
Nico Merkelijn, Jaap van der Pol, Hans
Mars

Bestuur CWW:

Wouter Tillemans, Gerard Meijssen, Aart
Bark, Piet Visser, Hans Mars

Voor meer informatie:

cwwaterland.nl
sdwaterland.nl

Voorwoord

Aan de kop van de Markerdijk staan sinds 2011 twee grote windturbines. Deze molens zijn niet van een energiemaatschappij of van een investeringsfonds maar van een groep mensen uit de regio, een groep mensen die een bijdrage wil leveren aan een duurzame toekomst: de Coöperatie Windenergie Waterland (CWW).

Zonder slag of stoot zijn deze molens er niet gekomen, het is een lange weg geweest waarbij veel vooroordelen over windenergie bij de politiek en de burgers weggenomen moesten worden. Maar de aanhouder wint!

Begin jaren negentig van de vorige eeuw, had de CWW op dezelfde plek drie kleinere molens geplaatst en deze zijn toen ze technisch afgeschreven waren, vervangen door de huidige turbines.

Dit boekje vertelt het verhaal van het eerste begin van de CWW tot en met de plaatsing van de huidige molens.

Molens bij de Nes, blz 6

Windenergie in Waterland

Iedereen die het open landschap in Waterland kent en gefietst heeft op de polderwegen, weet dat de wind een constante factor is in het leven hier. Deze wind is een ruim voorradig hulpmiddel. Dit is een wetenschap die al eeuwen bekend is bij de Waterlanders, ze hebben het landschap gemaakt met windenergie. De talloze polders en droogmakerijen zijn aangelegd met behulp van tientallen watermolens. Maar ook stonden er rond stadjes als Monnickendam molens die gebruikt werden als houtzagerij voor de scheepsbouw, molens om het graan te malen en molens die werden ingezet voor talloze andere industriële toepassingen. Van Waterland tot de Zaanstreek, het gebied boven Amsterdam was in de 18de eeuw een waar windmolenpark.

De Noord-Einder Poort van Monnickendam, ca. 1750

De molen werd echter ingehaald door de machine en verdween na-
genoeg uit het landschap, de enkele oude molens die de tand des tijd
hebben doorstaan worden nu gekoesterd als cultureel erfgoed. Alleen
boeren bleven trouw aan de wind en hielden er nog kleine molentjes op
na voor de bemaling van hun land.

Het was in de jaren zeventig van de 20-ste eeuw dat de windmolen een comeback maakte. Ditmaal voorzien van een generator die elektriciteit kon opwekken.

Energie was er in de 20-ste eeuw tijdenlang in overvloed geweest in de vorm van kolen, olie en gas die goedkoop werden aangevoerd uit de hele wereld. Maar gaandeweg werd duidelijk dat de voorraden van deze grondstoffen beperkt waren en dat er aan het gebruik negatieve aspecten zaten voor mens en milieu. Men ging daarom op zoek naar alternatieve vormen van energieopwekking. Het aloude principe van windenergie werd weer actueel.

De Coöperatieve Windenergie Vereniging Waterland

Het was in het begin vooral een eenmansactie, Wijnand Oussoren, een parttime schapenboer uit Overleek was in de stellige overtuiging geraakt dat duurzame energie de toekomst had en het werd volgens hem hoog tijd dat daar in Waterland iets mee zou gaan gebeuren.

In december 1987 ging hij met enkele gelijkgestemden om de tafel zitten en er werden plannen gesmeed. De keuze voor windenergie was een logische keuze in Waterland en naar voorbeeld van anderen elders in Nederland, richtte hij op 25 april 1988 de Coöperatieve Windenergie Vereniging Waterland (CWVW) op.

Het fenomeen ‘windmolenvereniging’ of ‘windenergiecoöperatie’ is ontstaan in de jaren tachtig van de vorige eeuw. Boeren en idealisten vonden elkaar in deze constructie waarbij middels een rentedragende lening van de leden aan de coöperatie, een of meerdere windturbines werden geplaatst. De overheid stimuleerde deze initiatieven door middel van het verstrekken van subsidies. De elektriciteit die de molens opwekten werd teruggeleverd aan het elektriciteitsnet en hier stond een vergoeding tegenover per kWh.

De doelstellingen van de coöperaties waren tweeledig. Ze wilden een voortrekkersrol vervullen in de stimulering van windenergie in een tijd waarin de grote energiemaatschappijen nog zeer terughoudend waren

ten opzichte van deze ‘nieuwe’ vorm van energieopwekking en ze wilden de eigen regio laten meeprofiten van hun initiatieven. Mensen konden namelijk mede-eigenaar worden van de molens en op die manier meeprofiten van de opbrengsten. Verder probeerden de coöperaties de maatschappelijke bewustwording ten opzichte van het energievraagstuk door talloze nevenactiviteiten te vergroten.

De coöperaties verenigden zich in een landelijke koepel van de Organisatie voor Duurzame Energie (ODE). Deze club van pioniers op het gebied van alternatieve energie is opgericht in 1979. ODE gaf een blad uit en maakte bijvoorbeeld exploitatieberekeningen voor coöperaties. In 1989 richtte ODE de stuurgroep windenergie op en deze vormde een kennisbank voor beginnende coöperaties.

Een vriendenclub

Het werven van leden ging in de begintijd van de CWVW voortvarend en vond vooral plaats in de omgeving van de voorzitter en zijn medebestuurders. Op verjaardagen werd iedereen met de onvermijdelijke

Lagerweymolen

vraag geconfronteerd: ben jij al lid? En in de wetenschap dat er zeker tien paar ogen op je gericht waren, ging je al snel overstag. Procentueel is het aantal leden in Overleek, de woonplaats van Wijnand Oussoren, verreweg het hoogst. In oktober 1989 telde de coöperatie 95 leden die samen een bedrag van 80.000 gulden hadden toegezegd.

Het bestuur van de CWVW vergaderde in een hoge frequentie, er werden statuten opgesteld en deze werden ter goedkeuring aan de leden voorgelegd. De leden kregen een nieuwsbrief, er werd propagandamateriaal ontwikkeld, er werden algemene ledenvergaderingen uitgeschreven en er werd een publiciteitscommissie opgericht. Het budget dat de coöperatie voor deze lopende

zaken tot haar beschikking had was beperkt. De gelden kwamen uit de 10 gulden contributie die de leden per jaar betaalden aan de CWVW. Vijfennegentig leden betekende dus een jaarbudget van 950 gulden. Verder zocht het bestuur veelvuldig contact met de pers om de bekendheid van de CWVW te vergroten. Aangezien een windmolencoöperatie nog een vrij nieuw fenomeen was, besteedden de media er veel aandacht aan. Ook werd er niet geheel zonder succes geprobeerd om via deze weg Amsterdammers te enthousiasmeren voor het project.

Locatieperikelen

Het bestuur ging op zoek naar een geschikte plek in de regio voor een molen. Omdat het in die tijd om een solitaire turbine ging, werd er vooral gezocht naar locaties vlakbij een elektriciteitshuisje van het Provinciaal Energie Net (PEN). De aansluitkosten zouden op deze manier binnen de perken blijven.

Twee opties kreeg het bestuur op het oog: een vlak ten noorden van Broek in Waterland en een op Overleek. De gemeenten Broek in Waterland en Monnickendam om wiens grondgebied het ging, wilden zondermeer meewerken aan verdere ontwikkeling van deze locaties, de gemeenteraden waren unaniem (!) voor.

Net zoals de meeste coöperaties ging de CWVW voor een molen van de Nederlandse molenbouwer Lagerwey. Dit was een zeer degelijke molen met een vermogen van 70 KW. De molen had twee wieken en een karakteristieke blauwe gondel. Tot op dag van vandaag zijn er nog verschillende van in bedrijf.

Het bestuur vroeg Jaap Langenbach van ODE, een autoriteit op het

Ik schreef begin jaren tachtig een liedje 'Windmills on my mind' en 10 jaar later stonden ze er...

Wijnand Oussoren, oprichter CWVW en voorzitter van de Stichting Duurzaam Waterland

gebied van windenergie, voor het maken van een exploitatieberekening. De Lagerweymolen zou op beide locaties volgens zijn prognose ruim 120.000 kWh op jaarbasis leveren.

De totale investering lag op ruim 150.000 gulden. Via een subsidie zou de CWVW een kleine 50.000 gulden krijgen. Dit betekende dus dat de coöperatie 100.000 gulden moest opbrengen, een bedrag dat gezien het ledental niet onoverkomelijk was. De CWVW had de wind mee en de aanvraag voor een bouwvergunning kon worden voorbereid.

Het was echter de provincie die roet in het eten gooide en bezwaar maakte tegen de plannen op grond van vooral landschapstechnische aspecten. In de afwijzing voerde de provincie vier criteria aan waaraan een locatie moest voldoen:

1. Plaatsing nabij een bebouwingsconcentratie.
2. Een zichtbare relatie tussen de windturbine als energie-opwekker en de plaats c.q. gebouw waar de energie wordt gebruikt.
3. Plaatsing in een open landschap maar dan wel zodanig dat een positieve bijdrage wordt geleverd aan dat landschap (bijvoorbeeld versterking of markering van een landschapselement).
4. Keuze voor een passend type windturbine (in het algemeen heeft een driebladige rotor in dit landschap de voorkeur).

Men was van mening dat de door de CWVW aangedragen locaties en de keuze van molen hier niet aan voldeden.

Vandaag de dag zal het eerste criterium niet zo snel meer gebruikt worden door beleidsmakers. Men wil molens zover mogelijk weg hebben van woningen. En ook criterium twee is niet meer aan de orde. Wel wijst men graag bedrijventerreinen aan als potentiële locatie maar dan is het argument dat windturbines als ‘industriële’ object hier thuis horen. Het vierde criterium is achterhaald omdat er tegenwoordig hoofdzakelijk drie-wiekers op de markt zijn.

Criterium drie was het centrale punt en is nog steeds actueel in alle discussies over windturbines. Het is het criterium waarbij de feiten er niet meer toedoen en waarbij allerlei moeilijk meetbare zaken om de hoek komen kijken.

In haar verweerschrift tegen de afwijzing zocht het bestuur van de CWVW naar argumenten om aan dit criterium te voldoen. Met betrekking tot de locatie nabij Broek in Waterland formuleerde zij dit onder meer als volgt: “Gezien vanuit Broek in Waterland vormt de turbine een duidelijke markering van het eind van de Overlekergrouw, die vanwege de toename en de expansie van de boerenbedrijven aldaar een duidelijk lint in het landschap vormt” en “Juist ter hoogte van de T-kruising (op zichzelf al een element dat door de turbine geaccentueerd wordt) bevindt zich in de Broekervaart en de S11 een flauwe bocht. Een windturbine zou een markering van deze bocht betekenen: vaart en weg buigen zich a.h.w. om de turbine heen”. Hier werd al duidelijk hoe moeilijk het is om een discussie te voeren met betrekking tot kwalitatieve eisen voor het landschap.

Bij de oude molens was nog wel de mogelijkheid om een storing zelf op te lossen. De huidige ontwikkeling is complexer en geavanceerder geworden waardoor het beheer door professionele bedrijven wordt gemonitord en bedreven.

Piet Visser, bestuurslid en molenaar vanaf 1992.

Het mocht niet baten, de provincie bleef bij haar standpunt. Wel wilde de provincie met de CWVW op zoek naar alternatieven maar het initiatief werd vooral aan de laatste gehouden. Dit was een behoorlijke tegenvaller want aangezien het bestuur geen locaties kon vinden nabij een PEN-huisje, zouden de aansluitingskosten op het elektriciteitsnet aanzienlijk hoger uitvallen. De exploitatie van een Lagerwey-molen zou voor de CWVW niet langer rendabel zijn.

Een Micon op de Nes

De ontwikkeling van nieuwe windturbines ging vrij stormachtig in die jaren en verschillende andere coöperaties waren overgegaan tot het plaatsen van grotere molens. In navolging hierop besloot het bestuur

ook in te gaan zetten op een andere molen, een Micon van Deens fabri-
kaat met een vermogen van 250 KW. De veel hogere opbrengsten van
deze molen ten opzichte van de Lagerwey zouden binnen de begroting
de kosten van de aansluiting op het net billijken.

Dit betekende wel dat de vereniging haar begroting aanzienlijk moest
bijstellen naar boven, naar liefst 560.000 gulden. De vereniging telde
ruim 150 leden in die tijd en het zou een hele inspanning worden om dit
geld bij elkaar te krijgen.

De suggestie van een Micon was overigens al eerder gedaan door Jaap
Langenbach die in de begeleidende brief bij zijn exploitatieberekening
voor de Lagerwey-molen er aan refereerde dat hij tijdens een fiets-
tochtje langs de camping van Uitdam een uitstekende locatie voor een
grote molen tegenkwam. Een Micon zou hier volgens hem 576.000
kWh per jaar opleveren.

Het bleek dat de eigenaar van de camping zelf geprobeerd had een La-
gerwey-molen te plaatsen. Dit verzoek was door de provincie afgewe-
zen op dezelfde gronden als de afwijzing van de CWVW. Het bestuur
zocht contact met de man en stelde voor om gezamenlijk een nieuwe

De fundering voor de Micon

poging te wagen maar hier had de campingeigenaar geen oren naar. Ondertussen was de provincie wel met enige suggesties gekomen met betrekking tot nieuwe locaties. Er was een mogelijkheid nabij IJpendam geopperd en bij de Kloosterdijk nabij Monnickendam. Beide locaties waren verre van ideaal, er was bebouwing in de directe omgeving en je kon op je klompen aanvoelen dat dit tot bezwaren zou leiden. Het bestuur stond weer met lege handen en ging zelf op zoek. En niet zonder succes. Vlakbij de plek waarop Jaap Langenbach haar op geattendeerd had, vond het bestuur een schitterende locatie.

Even boven Uitdam, aan het begin van de dijk van Marken ligt een vluchthaven genaamd de Nes. Deze vluchthaven wordt gevormd door

De Micon in aanbouw

een 350 meter lange strekdam het IJsselmeer in. De vluchthaven is in de jaren vijftig aangelegd als voorbereiding op de Markerwaard, een 420 km² grote polder die het IJsselmeer onder de dijk Enkhuizen-Lelystad zou droog leggen. De Markerwaard is er uiteindelijk niet gekomen maar de strekdam was een ideale locatie voor windturbines.

De locatie viel nog net onder gemeente Broek in Waterland dat kort

daarop vanwege een gemeentelijke herindeling zou opgaan in de Gemeente Waterland. De gemeenteraad van Broek in Waterland stemde in met de plannen en aangezien een windmolen niet binnen het bestaande bestemmingsplan viel, vroeg de gemeente een artikel 19 procedure aan bij de provincie om dit bestemmingsplan te wijzigen. De provincie had geen bezwaar en de bouwvergunning werd afgegeven.

Het bestuur ging aan de slag met deze locatie. Er werd een exploitatie begroting opgesteld. De totale investering zou op 556.890 gulden uitkomen. Er was door de leden een kleine 130.000 gulden toegezegd en de subsidie bedroeg voor deze molen 222.756 gulden. De betekende dat er nog een gat van 200.000 gulden te dichten was.

Om dit geld via nieuwe leden bij elkaar te krijgen zou een lange weg zijn wat misschien wel een uitstel van jaren zou betekenen. Het bestuur wilde hier niet op wachten – ze was immers al vier jaar bezig – en besloot om bij de bank te informeren wat de mogelijkheden waren.

Van de plaatselijke Rabobank kreeg het bestuur de toezegging dat een hypotheek mogelijk was. Ze legde deze optie voor aan de leden en deze stemden in. Het bestuur nam hier wel degelijk een risico. De rente was erg hoog in die tijd en een hypotheek was niet iets wat je veel terugzag bij zustercoöperaties.

Eigenaar van de strekdam was Rijkswaterstaat oftewel de Dienst der Domeinen. Rijkswaterstaat gebruikte de strekdam voor opslag maar veel stelde dit niet voor. Het verzoek van de CWVW om een molen te plaatsen stuitte op geen enkel bezwaar en er werd een erfpachtvergunning afgegeven.

Een bewogen begin

Juli 1992 was het zover, de Micon turbine werd afgeleverd. Een ploeg Denen sliep in hun busje vlakbij de locatie en 's morgens togen ze aan het werk. Omstanders mochten assisteren bij het afhouden van de wieken tijdens het hijsen.

Micon bij de Nes

Maar daar stond hij dan, in gegalvaniseerd staal robuust en fier de elementen trotserend. De molen kon aan het werk en het bestuur richtte zich op de organisatie van een groot feest dat eind van de zomer zou gaan plaatsvinden.

Op 12 augustus sloeg echter het noodlot toe. Tijdens een fikse onweersbui werd een van de wiektippen door de bliksem geraakt. Het getroffen gedeelte brak af, de staalkabel die door de wiek heenliep was door de hitte gesmolten. Verder was er flinke schade in de elektrische

circuits van de molen.

Nu bleek dat het bestuur zich goed had voorbereid, blikseminslag was verzekerd en ook was er een verzekering afgesloten die de gederfde inkomsten vergoedde door stilstand. De Denen kwamen weer en de molen was volledig operationeel toen het feest plaatsvond.

Margaretha de Boer, de latere minister en toenmalig PvdA gedeputeerde had de plannen altijd gesteund en zij was gevraagd te spreken tijdens de festiviteiten. En ook weerman Jan Visser, woonachtig op Marken, kreeg het woord. Het geheel werd verder opgeluisterd door muziekkorpsen uit Monnickendam en Marken.

De eerste maanden bleek de Nes al een ideale locatie te zijn. Januari 1993 leverde de molen 95200 kWh. Als je dit afzet tegen de geschatte jaaropbrengst van ruim 500000 kWh dan moge duidelijk zijn dat de molen buitengewoon goed presteerde.

ODE hield in haar maandblad een staatje bij van wat de molens van coöperaties hadden opgebracht en de molen van de CWVW kwam met stip binnen in de top drie. Alleen twee molens op de kop van de Afsluitdijk deden het beter. Dit resultaat gaf het bestuur vertrouwen. De

CWVW telde ondertussen 220 leden.

Het bestuur pakte daarom door. In plaats van achter te leunen maakte ze plannen voor een tweede molen honderd meter achter de eerste. De afstand tussen beide molens was niet maximaal zodat er zelfs ruimte bleef voor een derde molen.

Nieuwe leden en een oproep aan de bestaande leden om hun lening te verhogen hadden het ingelegde leenbedrag op 226000 gulden gebracht. Verder kreeg de CWVW een lening van de Amsterdamse coöperatie Frisse Wind van 55.000 gulden. Deze coöperatie was het niet gelukt om zelf een molen te plaatsen maar had wel geld van leden. Frisse Wind kreeg hiervoor net als de leden van CWVW een rente van 7 procent. Dit was uiteraard een heel aantrekkelijke rente maar de hypotheekrente liep in die tijd op tot 10 procent. Het geld van Frisse wind was meer dan welkom.

De subsidie bedroeg voor de tweede molen 182000 gulden. Al met al moest de CWVW dus ook nu weer bij de Rabobank aankloppen om het beoogde bedrag van 540000 gulden bij elkaar te krijgen. In 1993 werd de tweede Micon geplaatst.

Niemand twijfelde nog aan het succes van windenergie op de Nes. In maart 1994 plaatste de CWVW haar derde Micon op de punt van de strekdam en er kon met recht gesproken worden van Windpark de Nes.

2000 plannen

De coöperatie ging zich meer en meer profileren. Ze was vaak te vinden met een stand op de zomermarkten in Monnickendam en bestuursleden gaven lezingen over windenergie voor verenigingen. De CWVW of 'De Windmolenvereniging'

De eerste jaren bracht ik de Nieuwsbrief op de fiets rond. Daar was ik een hele dag mee bezig. Tien jaar later huurden we een professioneel bureau in om ons te begeleiden bij het project. Er heeft een flinke ontwikkeling plaats gevonden binnen de CWVW.

Hans Mars, actief lid en bestuurslid sinds 2005

werd een begrip in de regio.

Het bestuur ging de zaken professioneler aanpakken. Er kwam een nieuw logo en een huisstijl en steeds meer taken werden gedelegeerd naar leden die zich actief wilden maken.

De Nieuwsbrief werd uitgebreid en informatiever. Artikelen over energiebesparing, andere vormen van duurzame energie en interviews gingen het zwaartepunt vormen.

Ledenwerving had vooral in eigen kring plaatsgevonden en dit was heel succesvol gebleken maar nu stagneerde het. De CWWW moest verder kijken. De inmiddels opgerichte commissie ledenwerving ontwikkelde nieuwe strategieën. Leden werden opgeroepen om hun (klein-) kinderen een lidmaatschap cadeau te doen en er werd een strooifolder

ontwikkeld waarvoor een ontwerpbureau werd ingeschakeld. Deze folder werd in een grote oplage gedrukt en verspreid via onder meer jaarmarkten en wachtkamers. Verder werd een telefonische ledenwerfactie opgezet. Veertien leden kregen een korte training van een professionele enquêteur en gingen aan de slag.

Het bruiste van de plannen in de CWWW. Voordat de derde molen werd geplaatst, werd al over de horizon heen gekeken en werden de ambities voor de verdere toekomst geformuleerd.

Vanaf 1989 begon het toenmalige ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening, Volksgezondheid en Milieu (VROM) met het formuleren van een lange termijnvisie op milieu lopend tot de eeuwwisseling. Dit leidde tot een hele serie Nationale Milieubeleids Plannen (NMP). In navolging hierop formuleerde De CWWW haar eigen ambities voor het jaar 2000.

De plannen hadden drie peilers:

- Een elektriciteitsbesparing van 25 procent in de Waterlandse huishoudens. Door middel van voorlichtingcampagnes wilde de CWWW de

Ik wist in 1988 niet waar we aan begonnen maar ik fiets nu met een voldaan gevoel langs de molens.

Joop Oussoren, ex-bestuurslid en boekhouder van de CWWW vanaf het eerste uur.

Waterlanders bewust maken van hun energieverbruik en een gedragsverandering bewerkstelligen.

- Het eerste NMP sprak over 5 procent van de duurzame energieopwekking. De CWVW vertaalde dit naar Waterland en dat betekende 10 Micon molens.

- Verder wilde de CWVW het draagvlak in de regio flink vergroten: 2000 leden in het jaar tweeduizend.

Dit waren ambitieuze plannen maar de CWVW zat in een flow, ze had in minder dan twee jaar drie molens kunnen plaatsen.

Windenergie was de core-business en het bestuur bleef koortsachtig op zoek naar nieuwe locaties voor windturbines. En een ideale nieuwe locatie leek zich ook nu weer aan te dienen, een locatie minstens zo goed als de Nes. Aan het eiland Marken is in dezelfde tijd als de strekdam bij de Nes een strekdam richting Volendam aangelegd: de Bukdijk. Deze bijna 2,5 kilometerlange dijk op de grens van de Gouwzee en het Markermeer bood ruimte voor wel 14 Micons.

Het bestuur realiseerde zich dat de uitvoering van een dergelijk plan overstijgend was voor de mogelijkheden van de CWVW en ging op zoek naar een partner.

Deze partner werd gevonden in de PEN. Het plaatsen van windmolens

*Gezicht vanuit de haven van Marken
met ingetekende molens op de Bukdijk*

was niet langer alleen een zaak van pioniers en idealisten, energie maatschappijen gingen ook zelf aan de slag. In samenwerking met de PEN werd de notitie Windenergie in Waterland opgesteld die zich vooral richtte op de ontwikkeling van de Bukdijk als locatie voor een heus windpark. De PEN droeg zorg voor een visualisatie van het project door middel van een computersimulatie.

Het bleek echter dat het politieke klimaat drastisch gewijzigd was. Stemde ten tijde van de eerste bouwaanvraag de plaatselijke politiek unaniem voor, in de nieuwe gemeente Waterland was dat anders. Zelfs linkse partijen werden een onzekere factor, het ‘Not In My Back Yard’ spook was ontwaakt.

Steeds weer werd er opnieuw gezocht naar een opening door het bestuur, maar iedere keer als een PvdA wethouder op de hand van de CWWW leek te zijn dan was het CDA mordicus tegen en andersom. Op landelijk en provinciaal niveau wilde men verder met windenergie maar lokaal stagneerde alles. Dit leidde zelfs tot het opmerkelijke voorval dat de PvdA op provinciaal niveau de molens op de Nes in promotiemateri-

*School van Shubi met
molen op het dak*

aal gebruikte, de PvdA wethouder in Waterland echter wilde niets liever dan dat deze molens zouden verdwijnen.

Prijsvraag

De 2000 plannen bleken te ambitieus voor de CWWV. Het ledental was weliswaar fors toegenomen en ging richting de 400, grootschalige acties op het gebied van energiebesparing kwamen niet van de grond.

En verder leverde het uitblijven van nieuwe locaties een luxeprobleem op voor de CWWV namelijk overwinst. Gelden die anders ingezet hadden kunnen worden voor de ontwikkeling van een nieuw windmolenproject werden nu noodgedwongen op beleggingsrekeningen geparkeerd. De leden ontvingen 7 procent rente op hun inleg maar het verhogen van dit percentage zou zondermeer vragen oproepen bij de belastingdienst. Er moesten andere wegen worden gezocht om van het geld 'af te komen'.

De coöperatie ging projecten van anderen subsidiëren die een duurzaam doel nastreefden door middel van een prijsvraag. Hoofdprijs: 10.000 gulden. Het bestuur maakte een voorselectie uit de inzendingen en de leden mochten stemmen op een speciaal hiertoe belegde bijeenkomst wie de prijs zou krijgen.

Drie inzendingen waren geselecteerd. De leden kozen unaniem voor Shubi, een project in Tanzania dat dove en slechthorende kinderen onderwijs geeft en van gehoorapparaten voorziet. Shubi wilde een kleine windmolen plaatsten ten behoeve van de elektriciteitsvoorziening. Gehoorapparaten werken op oplaadbare batterijen dus elektriciteit was onontbeerlijk maar ook ten behoeve van het onderwijs was stroom belangrijk, bijvoorbeeld voor verlichting. Cor Pauw, de woordvoerder van Shubi, gaf aan dat de molen 7500 gulden kostte en meer had hij niet nodig. De resterende 2500 gulden is verdeeld onder de twee andere geselecteerden. Shubi heeft nog driemaal nadien een subsidie gehad van de CWWV voor nog twee windmolens en zonnepanelen bij scholen. Het feit dat de CWWV subsidie verstrekke werd bekend en met enige

De zonnepanelen en windmolens op de scholen voor dove kinderen in Tanzania is één van de leukste projecten die we hebben helpen realiseren.

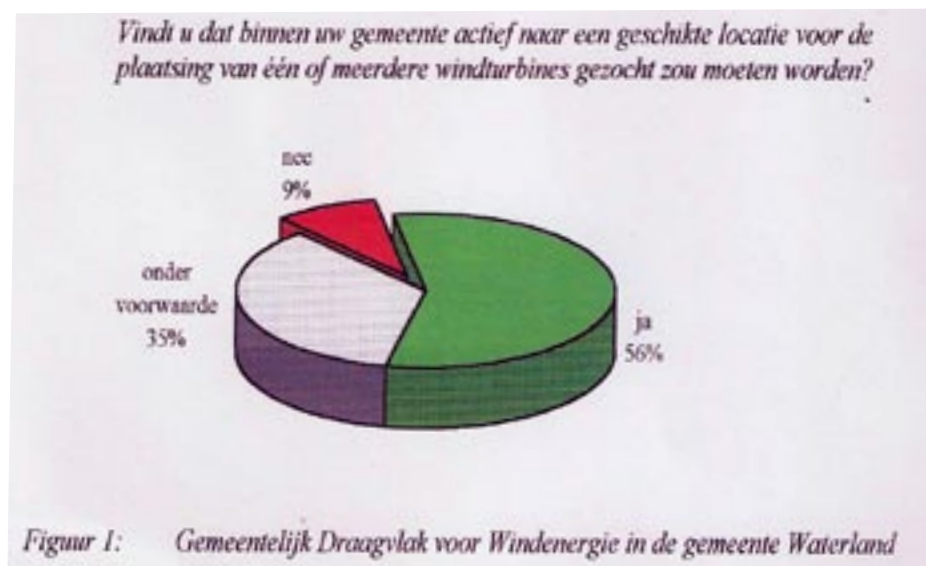
Wouter Tillemans, voorzitter CWWV

regelmaat bereikten verzoeken tot steun het bestuur. De CWVW heeft zonnepanelen gefinancierd voor vier scholen in Mali, voor een school in Guinee Bissau en voor scholen in Kenia.

Scholenproject

De coöperatie bleef verder zoeken naar ideeën om actief te blijven in de regio en zo is het scholenproject ontstaan. Met behulp van enkele actieve leden heeft de CWVW een onderwijsprogramma ontwikkeld voor basisscholen met als thema duurzame energie. De scholen konden 5000 gulden krijgen voor het project en 5000 gulden voor een volgend jaar dat ze mochten gebruiken voor het nemen van energiezuinige maatregelen.

Aanvankelijk gingen twee scholen met de CWVW in zee maar een daarvan haakte af. De Willem de Zwijgerschool uit Monnickendam heeft wel het volledige project gelopen. De leerlingen zijn op excursie geweest naar NEMO, ECN in Petten en ze hebben oude molens bezocht in de Schermer. Tijdens lessen is aandacht besteed aan allerlei vormen van energie en voor de ouders is een informatiekraant gemaakt. Verder

heeft de school 2 zonnepanelen geplaatst.

Het project was een groot succes maar het is uiteindelijk bij deze ene school gebleven. Veel scholen hadden wel belangstelling maar de plannen verzandden keer op keer in allerlei bureaucratische beslommeringen.

Draagvlak in Waterland

De gemeente kwam rond het jaar 2000 met een concept bestemmingsplan en hierin was alleen ruimte voor windmolens opgenomen in de Purmer en slechts onder strikte voorwaarden. Alleen solitaire turbines naast een boerderij kwamen in aanmerking. Dit was met de toenmalige stand van zaken met betrekking tot de ontwikkeling van windturbines al een gepasseerd station. Gangbare molens in die tijd hadden al een masthoogte van 50 meter of meer en het was niet logisch om deze pal naast een boerderij te plaatsen.

De rest van Waterland moest volgens de gemeente gevrijwaard blijven van windmolens omdat deze bedreigend zouden zijn voor de vogelstand. Het baatte niet om de plaatselijke politiek te wijzen op onderzoeken waarin deze gevaren genuanceerd werden, vogels waren ineens helemaal in binnen de Waterlandse Politiek.

Om zich hier niet zomaar bij neer te leggen besloot de CWVW een draagvlakonderzoek te laten uitvoeren in de gemeente in de hoop dat hieruit zou blijken dat de bevolking wel degelijk openstond voor windenergie. De Universiteit van Amsterdam werd benaderd om dit onderzoek uit te voeren. Twaalfhonderd mensen werd gevraagd een enquête in te vullen en de respons was 27 procent.

De uitkomsten waren zeer positief. Maar liefst 56 procent van de respondenten vond dat de gemeente zich actief moest opstellen in het

In de voorbereidingen was alles nog onwerkelijk maar ineens stonden er 3 molens bij de Nes...

*Eric Heusinkveld,
bestuurslid in de jaren
90*

zoeken naar een geschikte locatie voor windturbines in Waterland en 35 procent vond dat dit onder voorwaarden moest gebeuren. Slechts 9 procent van de ondervraagden vond dat de gemeente dit niet moest doen. De CWWV heeft een Nieuwsbrief waarin de resultaten van dit onderzoek vermeld stonden, verspreid in heel Waterland. Het mocht allemaal niet baten, de gemeente wilde niet meewerken aan meer windenergie in Waterland.

Ondertussen werd wel steeds meer bekend over het broeikaseffect en er verschenen regelmatig alarmerende berichten in de media over klimaatverandering. Duurzame energie was broodnodig, daar was iedereen ondertussen wel van overtuigd maar niet in de eigen achtertuin.

Zaanse avonturen

Toen diende zich plots een mogelijkheid aan uit geheel andere hoek. De Zaanse Energie Koöperatie (ZEK) exploiteerde sinds 1994 een Lagerwey molen in de Zaanstreek. Aan het Noordzee Kanaal werd een bedrijventerrein ontwikkeld en de gemeente Zaanstad wilde dat daar ook windturbines kwamen. De ZEK was gevraagd of zij interesse hadden in dit project. De locatie bood ruimte voor twee windturbines van twee megawatt. De ZEK benaderde de CWWV met de vraag of ze wilde participeren in dit project. Het ging om een groot project en de Zaanse coöperatie vond het raadzamer om een partner te zoeken hierin.

De CWWV had wel oren naar dit project. Er kwam nauw overleg op gang tussen beide coöperaties en er zou een stichting worden opgericht waarin het project zou worden ondergebracht. Het bestuur wilde wel toetsen of er voldoende mandaat was

De drie Micons

onder de leden. Aangezien de algemene ledenvergaderingen niet erg druk meer bezocht werden in die tijd en dit ingrijpende plannen waren, besloot het bestuur de leden schriftelijk om toestemming te vragen. Van de 156 uitgebrachte stemmen waren 144 leden voor. De plannen werden uitgewerkt en voorgelegd aan de projectgroep die het terrein ontwikkelde. Helaas ging het om een inschrijving en uiteindelijk is gekozen voor een andere partij. Weer stond CWVW met lege handen.

De molens op de Nes draaiden ondertussen gewoon door, de bankleningen waren afgelost en technisch gingen de Micons hun laatste fase in. Dit betekende dat er binnen afzienbare tijd grote reparaties in de lucht hingen. Vooral de tandwielkasten hadden hun beste tijd gehad. Tot op dat moment kreeg de CWVW subsidie op iedere opgewekte kWh, volgens de ministeriële regeling Milieukwaliteit Elektriciteits Productie (MEP), maar die zou komen te vervallen als de molens te oud werden. Om dit te voorkomen zouden de molens ‘opgemept’ moeten worden. Dit betekende dat de tandwielkasten op termijn vervangen zouden moeten worden, een operatie die meer dan 100.000 euro zou gaan kosten. Uiteindelijk is een tandwielkast vervangen en van de andere twee molens zijn de tandwielen gereviseerd.

De focus, nu het om veel grotere bedragen en winsten gaat, is niet veranderd. Ik vind het geweldig dat leden hebben besloten dat de winst die de CWVW maakt ten goede komt aan initiatieven op het gebied van duurzame ontwikkeling en slechts beperkt als rente aan de leden.

Harry Mars, ex-bestuurslid en actief lid

Opschalen

Vanwege de jarenlange politieke tegenwind, legde het bestuur zich neer bij het feit dat nieuwe locaties vinden in Waterland geen optie was en zette in op opschaling van de molens, dat wil zeggen: nieuwe molens bij de Nes plaatsen met een groter vermogen. Want ondanks alles had de CWVW een hele goede locatie in handen, een locatie die met grotere

Het realiseren van die 2 nieuwe turbines: ik heb er van genoten en veel van geleerd en ik vind dat wij als bestuur er best trots op mogen zijn.

Gerard Meijssen, penningmeester CWW

molens nog veel meer windstroom zou kunnen voortbrengen dan nu het geval was.

Het bestuur wilde goed beslagen ten ijs komen. In de eerste plaats werd de naam CWW verandert in CWW (Coöperatie Windenergie Waterland), een veel werkbaardere naam. Verder werd bureau Ecofys ingehuurd om het project voor te bereiden.

Grotere molens bij de Nes ging in de miljoenen lopen, wet- en regelgeving waren zeer complex en tal van technische aspecten uiterst specialistisch. Ecofys was een grote naam op het gebied van de ontwikkeling van duurzame energie en leek op dat moment de ideale

partij om het bestuur te begeleiden.

Ecofys onderzocht de mogelijkheden. Het bureau kwam met twee opties. De eerste optie was 2 molens te plaatsen met een vermogen van twee megawatt met een masthoogte van 70 meter. Dit was qua opbrengst verreweg de meest gunstige optie maar qua haalbaarheid ingewikkeld. Het bestemmingsplan stond immers alleen molens toe met een masthoogte van 40 meter en een wijziging van dit bestemmingsplan zou dus noodzakelijk zijn. De tweede optie was 2 molens plaatsen van 1 megawatt op een 40 meter mast. Dit viel binnen het bestemmingsplan en zou dus redelijk makkelijk te realiseren moeten zijn. De opbrengsten zouden met deze molens wel aanzienlijk lager liggen dan bij de eerste optie.

Beide opties werden voorgelegd aan de leden en deze kozen unaniem voor de eerste optie. Ecofys werd gevraagd de plannen uit te werken en een aanvraag voor te bereiden voor de bouwvergunning bij de gemeente.

Onderdeel van de aanvraag was een uitgebreide milieuraapportage en een rapport waaruit moest blijken dat de inpassing in het landschap

geen problemen gaf. Ecofys maakte een prachtig rapport waarin al deze aspecten naar voren kwamen. Het Bureau Waardeburg, een autoriteit op het gebied van effecten van windmolens op vogels, was gevraagd een onderzoek te doen naar de gevolgen voor de vogelstand.

In een oriënterend gesprek vooraf met de PvdA wethouder gaf deze aan dat hij niet afwijzend stond tegenover het plan. Duurzame energie was volgens hem hoognodig, ten opzichte van windmolens was zijn mening ambivalent. Maar omdat we zouden teruggaan van 3 molens naar 2, was het voor hem een acceptabel plan.

Het bestuur bezocht vervolgens de fractievergaderingen van alle lokale partijen om de plannen te bepleiten. Deze bezoeken gaven een goed gevoel. De VVD was onder de indruk van de economische potentie van het project (maar zou uiteindelijk toch weer tegen stemmen) en Groen Links zag het grote voordeel voor het milieu. CDA en PvdA gaven aan de plannen te steunen en samen met Groen links was dat genoeg. Deze drie partijen vormden het college en het ging hier om een college-beslissing, de gemeenteraad zou alleen maar gepeild worden om te kijken hoe men tegen het plan aankeek. Al met al braken er spannende tijden aan voor de CWW, het besluit van het college is meerdere malen uitgesteld.

Stroomversnelling

Nu het voorbereidingstraject van de bouw aanvraag klaar was, besloot het bestuur de samenwerking met Ecofys te beëindigen. Het bureau was duur en bij het bestuur bestond enige twijfel ten opzichte van de betrokkenheid. Via een ex-bestuurslid van de CWW, Eize de Vries, kwam het bestuur in contact met Stroomversnelling. Stroomver-

snelling was een projectgroep van de windenergie coöperatie de Windvogel uit Gouda en omstreken. De Windvogel had begin jaren negentig twee Lagerwey turbines geplaatst en in 2000 nog een middelgrote Enercon-turbine.

In 2005 heeft de coöperatie vlakbij Ouderkerk aan de Amstel een Enercon E70 molen geplaatst. Aangezien de CWW molens van ditzelfde formaat opteerde, was de samenwerking dus een goede zet.

Stroomversnelling had immers recent een gelijksoortig project gerealiseerd.

De contacten liepen via Harry van den Hooren en Jaap Hoogendoorn. De eerste had als ex-geniemilitair bij de Nederlandse Landmacht een grote technische kennis en logistiek inzicht. Jaap was werkzaam geweest bij een netbeheerder en had goede contacten in deze wereld en was thuis in allerlei procedurele kwesties. De samenwerking was vanaf het eerste moment erg goed. Het bestuur had te maken met mensen die ècht geloofden in windenergie.

De Enercon van de Windvogel

De eerste kwestie die Stroomversnelling het bestuur voorlegde was: wat voor molens wil de CWW? Heel veel opties waren er overigens niet.

De Deense fabrikant Vestas was onbetwist marktleider. Daarnaast was er een Japanse nieuwkomer, Harakosan, die een 2 MW molen op de markt bracht. Ten slotte was er het Duitse Enercon, van deze fabrikant had de Windvogel onlangs haar nieuwe molen laten plaatsen.

Aangezien Micon was overgenomen door Vestas had de CWW al enige ervaring met de dienstverlening van dit bedrijf. Voor het onderhoud van de molens was ze nu aangewezen op Vestas. De ervaring was niet onverdeeld positief. Er was vaak onduidelijkheid over wanneer en wat voor onderhoud zou moeten plaatsvinden. En ook uit den lande bereikten het bestuur vaak geruchten dat Vestas problemen had om de service op peil te houden. De windturbinemarkt had met name door de grote vraag uit de Verenigde Staten een explosieve groei gekend waar Vestas vol van geprofiteerd had maar het bedrijf had moeite om de service

voor al die molens op peil te houden. Dit pleitte niet voor Vestas. Van de Japanse molen draaide er nog geen een in Nederland dus dit leek het bestuur geen reële optie.

Restte nog Enercon en daar was iedereen wel lovend over. De Rolls Royce onder de windturbines noemde een door ons geconsulteerd expert de molens. De molens van Enercon hadden een direct aangedreven generator wat een tandwielkast overbodig maakte (de tandwielkast was bij de Micon molens de zwakke schakel gebleken). En verder had ook Stroomversnelling positieve ervaringen met Enercon. De keuze viel daarom op de E70 van Enercon, een molen met een vermogen van 2,3 MW en een rotordiameter van 71 meter. De masthoogte van deze turbine kon variëren van 57 tot 113 meter en de CWW zou 70 meter opteren.

WindServiceHolland, het bureau van Jaap Langenbach, werd gevraagd een opbrengstberekening te maken voor deze molens bij de Nes en hij kwam uit op 6.800.000 kWh op jaarbasis per molen, oftewel het verbruik van 2000 huishoudens. Dit plaatje stemde het bestuur zeer optimistisch.

Ondanks alle politieke tegenwind bleef ik geloven in het project. Mooi dat het nu is gelukt.

Peter Groen, ex-bestuurslid

Stroomversnelling werd gevraagd een bouwvergunning aan te vragen voor twee Enercon molens bij de Nes op grond van het door Ecofys gemaakte rapport. In oktober 2006 verleende de gemeente de CWW onder voorwaarden een bouwvergunning.

Vooruitlopend op de politieke uitspraak werden de eerste stappen gezet in het voorbereidingstraject en hier diende zich direct een flinke kink in de kabel aan. De netbeheerder Continuon (later Liander), wilde de molens niet aansluiten op de 10 KV kabel die er lag naar Marken. Twee megawatt mocht hierop zonder problemen worden aangesloten maar de CWW bood 4,6 megawatt aan. Hiervoor zou er op

kosten van de coöperatie een kabel naar het verdeelstation in Edam moeten worden aangelegd. Kosten: 1,6 miljoen euro. Op een geraamde begroting van ongeveer 5 miljoen is een tegenvaller van deze orde aanzienlijk. Een poging om de netbeheerder zover te krijgen de molens afzonderlijk aan te sluiten, wat strikt genomen volgens de regels wel zou kunnen, werd afgewezen. In dit geval zouden de molens wel naar beneden moeten worden afgeregeld naar 2 MW maar op de totale jaaropbrengst zou dit niet zoveel invloed hebben. Het bestuur had echter het gevoel voor een voldoende feit te staan, de dure kabel leek onvermijdelijk. De penningmeester werd aan het werk gezet en uiteindelijk kreeg hij de begroting ook met deze tegenvaller rond. Het bestuur legde de situatie voor aan de leden en die gaven groen licht om door te gaan. Binnen afzienbare tijd zou de netbeheerder de opdracht krijgen een kabel te leggen van de Nes naar Edam.

Zo niet, dan toch!

Johan Horjus, bestuurslid van de CWVW in de jaren negentig en thans bestuurslid van de SDW

Bezwaren

Ondertussen was de eerste bezwaarronde geweest tegen de afgifte van de bouwvergunning. Bezwaarmakers waren:

- De Stichting Verantwoord Beheer IJsselmeer (VBII) die de molens een inbreuk vond in het open landschap en nadelig voor de vogelstand en recreatie.
- Actiegroep de Kwade Zwaan uit Uitdam die benadrukte niet tegen windenergie te zijn maar het landschap alhier te kwetsbaar te vinden voor molens van dit formaat.
- Verder was er een persoon uit Marken die viel over de hoogte van turbines.
- Tot slot diende zich een bezwaarmaker uit Monnickendam aan die zich vooral richtte op (vermeende) bezwaren ten opzichte van wind-

energie in het algemeen.

De gemeente wees al deze bezwaren af maar vond het wel zinvol om een tweede hoorzitting te houden waarbij een onafhankelijke commissie van wijze dames en heren vooral de procedure zou toetsen op zorgvuldigheid. Ook deze commissie stelde de bezwaarmakers in het ongelijk. Tot slot werd de gemeente geconfronteerd met een negatief advies van de welstandscommissie die vond dat de molens niet pasten in het open landschap. Maar ook dit legde ze naast zich neer. Deze adviezen zijn niet bindend en het college vond dat in dit geval het maatschappelijke nut van duurzame energie zwaarder woog dan het verlies aan landschappelijke openheid.

Niettemin was er wel enige onrust ontstaan in de regio. Met name op Marken gingen mensen zich zorgen maken over wat de gevolgen konden zijn van de nieuwe molens voor hun leefomgeving. Een wetenschapper van de universiteit van Groningen was onlangs met een onderzoek naar buiten gekomen waarin hij aantoonde dat windturbines met name in zomerse windstille nachten voor geluidsoverlast konden zor-

Gezicht vanuit Uitdam met ingetekende molens

gen. Het geval wil namelijk dat als het aan de grond windstil is er op 80 meter hoogte wel altijd enige wind staat. De molen zal dus wel draaien. Normaal wordt het geluid van de molen door het geluid van de wind overstemd maar in dit soort situaties niet. De molens kun je dan over grote afstand horen. De media doken hier vol bovenop, angstaanjagende krantenkoppen werden er verzonden maar niemand nam de moeite om zich te verdiepen in de materie. De artikelen die de kranten afdrukten waren niets anders dan een eenzijdige beknopte weergave van het persbericht van de universiteit van Groningen waar de betreffende onderzoeker niet blij mee was. Een telefoontje met de wetenschapper leerde dat het probleem zich bij de Nes nauwelijks zou voordoen vanwege de grote hoeveelheid water in de buurt. Het kwaad was echter al geschied en op Marken gingen verhalen over geluidoverlast van de nieuwe molens dat vergelijkbaar zou zijn met de herrie van laag overvliegende helikopters. Op zo'n moment kwam het goed uit dat de CWW leden heeft in de gemeenschap die een ander verhaal vertellen. De voorzitter van de dorpsraad van Marken was lid van de CWW en toen hem dit soort geruchten ter ore kwamen nodigde hij het bestuur van de CWW uit voor een hoorzitting voor verontruste burgers. Veel onrust kon hiermee worden weggenomen. Ook kon het bestuur de mensen erop wijzen dat de oude molens vanwege het feit dat ze een tandwielaandrijving hadden en vanwege hun leeftijd meer geluid produceerden dan de nieuwe molens.

Fantastisch, dat we met onze molens een substantieel deel van het stroomverbruik in onze gemeente opwekken!

Aart Bark, bestuurslid

Rechtbank

De provincie stemde in met de wijziging van het bestemmingsplan maar de bezwaarmakers lieten het er niet bij zitten. VBIJ spande een rechtszaak aan tegen de afgifte van de bouwvergunning en dit zou een vertraging betekenen van een klein jaar. Ondertussen was in de contacten

met Enercon gebleken dat levering van de molens meer dan een jaar in beslag zou nemen vanwege de grote vraag en dat de CWW de molens sowieso onder voorwaarden kon bestellen. Het voorbereidingstraject kon dus voortgang vinden ondanks de rechtszaak.

Het feit dat de VBIJ iedere mogelijkheid tot uitstel van de zitting aangreep – het dossier was nog niet rond, expert was ziek, etc. – deed het vermoeden ontstaan dat ze niet erg veel vertrouwen had in de uitkomst van de rechtszaak. Het vertrouwen bij het bestuur groeide wel maar voor de uiteindelijke bestelling van bijvoorbeeld de kabel naar Edam was een uitspraak van de rechter noodzakelijk en dus ging dit nog even de ijskast in wat achteraf gezien een goede zaak bleek te zijn.

Aangezien de rechtszaak was aangespannen tegen de gemeente, het ging immers om de afgifte van de bouwvergunning, was de CWW geen partij in de zaak. Wel daagde VBIJ de provincie wat ongebruikelijk is. De rechtbank stemde hier echter mee in.

In de voorbereiding op de zaak was er nauw contact tussen gemeente en de CWW en er werd goed ingezoomd op de bezwaren van VBIJ. Deze

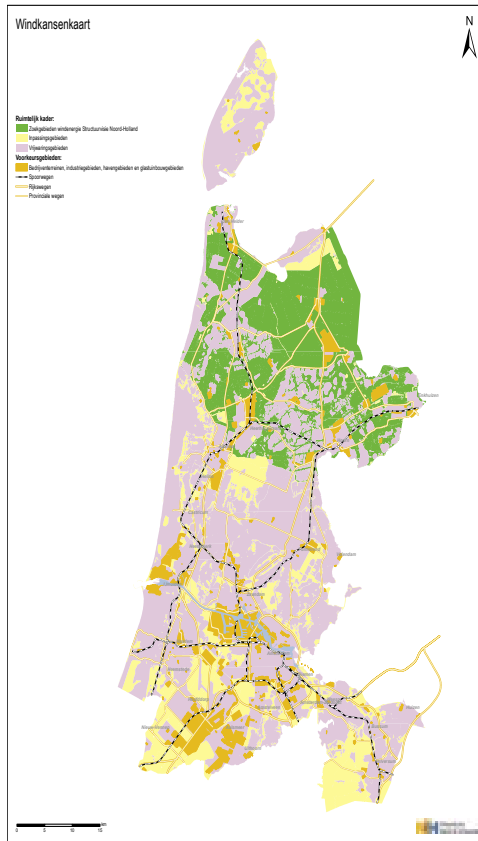
De 500 ton hijskraan aan het werk

bezwaren richtten zich vooral op het feit dat de gemeente het rapport van Ecofys en het hieraan gekoppelde rapport van Waardebrug te weinig kritisch had genomen.

VBIJ trok de objectiviteit van Waardeburg in twijfel.

Verder was er ook een interessant punt dat VBIJ inbracht. Gelijktijdig met de ontwikkeling van de Nes had Ecofys in opdracht van de Provincie Noord Holland een zogeheten Windkansenkaart ontwikkeld. Hierop stonden de voorkeur locaties voor windenergie in Noord Holland aangegeven. De Nes stond hierop echter niet aangemerkt als voorkeurslocatie.

Dit mag op z'n minst opmerkelijk worden genoemd. Maar deze Windkansenkaart was geen bestemmingsplan en niemand werd geacht zich hieraan te houden en daarom was het argument niet doorslaggevend voor de rechter.

De Windkansenkaart van Ecofys

Ook trok VBIJ het rendement van windenergie in twijfel met de gebruikelijke argumenten die circuleren op het internet. Maar ook dit vond de rechter geen relevant argument omdat het bedrijfsrisico bij de CWW lag.

En tot slot zouden de molens volgens VBIJ te dicht op elkaar staan waardoor er wervelingen zouden kunnen ontstaan die afbrekende wieken zouden kunnen veroorzaken en allerlei andere levensgevaarlijke situaties. Ook dit argument mistte alle grond. Enercon zou de molens nooit plaatsen als er dergelijke risico's waren.

Op 25 april 2010 deed de rechter uitspraak en stelde de Gemeente Waterland volledig in het gelijk. De CWW leek door te kunnen gaan met haar plannen maar VBIJ liet het er nog niet bij zitten. Ze

besloot beroep aan te tekenen tegen de uitspraak bij de Raad van State en wederom zat de CWW in de wachtkamer.

Na enig uitstel van de zitting om eerder genoemde redenen, was de uitspraak van de raadskamer op 3 november 2010. Ook nu werd de Gemeente in het gelijk gesteld: niets stond meer de plaatsing van nieuwe molens bij de Nes in de weg.

Het grote werk

De vertraging door rechtzaken had achteraf een aanzienlijk voordeel voor de CWW. Door veranderde wet- en regelgeving uit Den Haag werden netbeheerders verplicht om windparken tegen gunstigere voorwaarden aan te sluiten op het net. Hoewel het laatste woord nog niet gezegd was over deze nieuwe wet, kreeg Stroomversnelling het gedaan dat de netbeheerder de molens wilde aansluiten voor 400.000 euro, ruim een miljoen minder dan aanvankelijk was aangegeven. De overige kosten voor de kabel naar Edam kwamen voor rekening van de netbeheerder zelf. De economische basis onder het project kwam hierdoor in een veel beter daglicht te staan.

De subsidieaanvraag kon gedaan worden en het koopcontract voor de molens kon worden getekend. Verschillende banken werden benaderd voor een hypotheekofferte.

De machine ging draaien. Allerlei logistieke vragen moesten worden beantwoord. Via welke route moeten de molens worden aangevoerd? Kan

de vrachtwagen de draai maken bij de provinciale brug bij de ingang van Monnickendam? Is vervoer over het water een optie? Hoe is de situatie bij de Nes qua toegankelijkheid voor de vrachtwagen? Waar moeten de

kranen komen te staan die de onderdelen naar boven hijsen? Waar vindt het bestuur een aannemer die de grond- en funderingswerkzaamheden kan uitvoeren?

En ook aan allerlei wettelijke bepalingen moest worden voldaan. Er moest bijvoorbeeld een V&G-plan (veiligheid en gezondheid) gemaakt worden, het bestuur moest iemand vinden die de V&G inspecties ging uitvoeren. Verder moest er een koper worden gezocht voor de oude turbines en het bestuur moest een standpunt innemen over wat er met de oude funderingen zou moeten gebeuren. Enzovoort, enzovoort... Dit was de fase waarin Stroomversnelling zich volledig kon bewijzen. Jaap en Harry pakten al deze zaken op en brachten ze tot een goed einde.

De koper voor de Micon molens was snel gevonden. Een ondernemer uit Friesland heeft ze overgenomen en de molens hebben elders in de wereld een tweede leven gekregen. De Micons werden voorjaar 2011 al afgebroken. Tijdens het broedseizoen mochten er geen bouwwerkzaamheden plaats vinden en dit betekende dat de nieuwe molens pas in het najaar van 2011 konden worden geplaatst.

Nieuwe molens bij de Nes

Alle leden kregen de mogelijkheid om hun oude lening om te zetten in een nieuwe lening in de vorm van certificaten en in te tekenen op extra certificaten. Het bestuur wilde aanvankelijk voor 400.000 euro aan cer-

tificaten uitgeven, de leden schreven in voor 500.000 euro. Het bestuur besloot dit te honoreren. De overige ruim 4,5 miljoen euro werd in de vorm van een hypotheek geleend bij de ING-bank.

Waren de oude leningen van de leden aan de CWW nog voor onbepaalde tijd, de nieuwe certificaten kregen een looptijd van 10 jaar. Voorheen werd de rente jaarlijks vastgesteld door de Algemene Leden Vergadering, nu werd de rente vastgelegd voor de hele looptijd met een kleine variabele marge.

Alles was klaar voor de eindfase. Half november 2011 arriveerden de molens in onderdelen bij de Nes met een speciaal transport. De rotonde aan het begin van de IJsselmeerdijk in Monnickendam moest tijdelijk plat omdat de vrachtwagen de draai hier niet kon maken. Er kwam een 500 ton hijskraan om de molenonderdelen naar boven te hijsen en in een kleine twee weken tijd stonden de molens en kon er begonnen worden met proefdraaien.

December 2011 kende enkele flinke stormen en de molens konden direct vol aan de bak. Enercon molens blijven doordraaien tot windsnelheid van 36 meter per seconde, Vestas molens worden al uitgeschakeld bij 25 meter per seconde. Dit zijn windsnelheden die gemeten worden op 70 meter hoogte. In die maand december hebben de molens bij een beschikbaarheid van 90 procent vanwege test- op opstartprocedures, 1,5 miljoen kWh opgewekt. Dit is al meer dan de Micons in een heel jaar opbrachten.

Stichting Duurzaam Waterland

De financiële vooruitzichten voor het project waren zeer gunstig en dit zadelde de CWW wederom op met een luxeprobleem: wat moest ze doen met alle winst? Nu had de CWW in het verleden dit probleem ook gehad en verschillende initiatieven gesteund zoals Shubi maar dit was altijd incidenteel geweest. In de nieuwe situatie zou het om honderdduizenden euro's per jaar gaan. Dit vergde een andere aanpak. Het bestuur besloot een stichting in het leven te roepen die zich zou gaan

bezighouden met dit ‘probleem’: de Stichting Duurzaam Waterland (SDW). De stichting kreeg een eigen bestuur uit de leden van de coöperatie, eigen statuten en een jaarlijks budget dat aangewend moet worden om duurzame projecten te subsidiëren. Het stichtingsbestuur legt verantwoording af aan het

coöperatiebestuur en aan de algemene ledenvergadering.

De stichting ging direct aan de slag, de eerste projecten die ze oppakte was een onderwijsproject op enkele basisscholen, de vervanging van de gloeilampen in de feestverlichting in de haven van Monnickendam door ledlampen en de plaatsing van een wamtecollector op het dak van het zwembad.

De plannen voor talloze grote projecten liggen nu op tafel en een belangrijke doelstelling van windenergiecoöperaties krijgt hierdoor nieuw leven. Het is namelijk altijd de bedoeling geweest dat de leden en de omgeving meeprofiten van de windturbines.

Het imagoprobleem van windenergie is goeddeels te wijten aan het feit dat grote anonieme investeringsmaatschappijen windparken realiseren waarbij de winst voor de omgeving niets anders is dan het uitzicht. Uit alle onderzoeken is echter gebleken dat als mensen in de omgeving mee kunnen profiteren van een windenergie-project, de weerstand zienderogen afneemt. Naast het feit dat de leden van de CWW profiteren door een aantrekkelijke rente op hun certificaat, kan met de plannen die de SDW nu aan het ontwikkelen is, de hele regio meeprofiten van het initiatief. Kijken mensen nu nog met een bedenkelijke blik naar de molens, over niet al te lange tijd zullen dezelfde mensen zeggen: danzij die molens heb ik subsidie gekregen voor de zonnepanelen op mijn dak.

Edam, 2012

